

**Jiří Novák, Podmíněné tresty v předbělohorských Čechách ve světle smolných knih.
Bakalářská práce. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2012, 55 stran**

Posudek vedoucího bakalářské práce

Předložená bakalářská práce Jiřího Nováka představuje pokus o vhled do neustálených poměrů hrdelního soudnictví v předbělohorských Čechách. Ačkoli se jedná o téma již mnohokrát zpracovávané, zaměření na podmíněné tresty mu dodává na stálé aktuálnosti. Práce je založena na rozboru deseti vydaných edic smolných knih, k jejichž zpracování autor využil metody kvantifikace a komparace. První část je převážně věnována charakteristice právních poměrů v českých městech, ve druhé stěžejní části se autorova pozornost soustředí na kritiku a interpretaci pramenů a zodpovězení vytyčených badatelských otázek.

Novák přistupoval k práci na tématu od počátku se zájmem a značnou odpovědností. Při vyhledávání pramenů prokázal značnou míru samostatnosti, text pravidelně konzultoval nejen se mnou, ale i s Petrem Kreuzem z Archivu hlavního města Prahy.

Práci je možno bez rozpaků označit za výbornou. Je psána s nadhledem, kultivovaným jazykem a za pomoci promyšlených formulací. Celkovou úroveň zpracování převyšuje běžný standard na FHS UK. Ocenit je třeba vysokou míru kritičnosti při interpretaci pramenů, schopnost autora vymezit se vůči sekundární literatuře a snahu o maximální přesnost a důslednost. Autor se dobře orientuje v dobové soudní praxi a při interpretaci bere zřetel na mentalitu zkoumané doby. Správně například upozorňuje na fakt, že dobové chápání trestu bylo ovlivněno všeobecně převládajícím křesťanským hodnotovým systémem (s. 22), s nímž souvisel institut přímluv, udělování milostí (s. 23), zřeknutí se pomsty (s. 38) či například přesvědčení soudců, že pokání ve formě návštěvy nedělního kázání, přímluvných modliteb a proseb za odpuštění hříčů má větší výchovný účinek než nucené veřejně prospěšné práce (s. 39). Svá zjištění konfrontuje s tezemi Bohumíra Roedla, z nichž některé potvrzuje (s. 47) a s jinými nesouhlasí (s. 50). S odvoláním na torzovitou pramennou základnu autor konstatuje, že nelze doložit, zda byl podmíněný trest ukládán častěji mužům či ženám (s. 43-44). Stejně skepticky se vyjadřuje k souvislosti mezi délkou vypovězení a závažností deliktu (s. 41).

K práci nemám zásadní připomínky, spíš některá doporučení, kam by bylo možno ještě upřít pozornost. Detailnější analýzu by si bezpochyby zasloužila identifikace přímluvců označovaných v pramenech jako „dobří a poctiví lidé“, resp. „někteří páni a poctiví lidé“ (s. 30, 35). Na problém s dobovou terminologií autor upozorňuje i v souvislosti s označením „zlé chování“ (s. 45), jež není možno spolehlivě interpretovat bez sémiotického rozboru textu, k němuž by bývalo vhodné použít staročeského slovníku, dostupného online jako Vokabulář webový. (Podle tohoto zdroje se termín dobrý ve staročeštině mimo jiné používal ve smyslu

vznešený či urozený, poctivý se uvádí jako vážený či důstojný a zlý jako hříšný). Potřebné by rovněž bylo zkoumat otázku sociálního zázemí delikventů. Jde ovšem o požadavek, jehož naplnění předpokládá náročný prosopografický výzkum, který při značné torzovitosti pramenů slibuje nejistý výsledek. Jen dobře zdokumentované kauzy, jako například odsouzení královodvorského kata Pavla Grameše (s. 39, 44, 48) či okolnosti udělení milosti císařem Rudolfem II. jistému Makeši z Tábora (s. 49), by pravděpodobně mohly při dalším studiu přinést nová doplňující zjištění.

Drobné nedostatky v odkazech (u nevydaných pramenů je třeba i v poznámkách pod čarou vždy uvádět místo uložení, v seznamu na s. 53 rozlišovat mezi prameny vydanými a nevydanými, u internetových zdrojů uvádět nejen odkaz na webovou stránku, ale i datum, k němuž byly příslušné materiály na uvedené stránce dostupné, u citovaných studií Petra Kreuze odkazovat na stránky, a to jak v poznámkách pod čarou na s. 8, tak v seznamu použité literatury na s. 54), překlepy a opomenutí (např. na s. 47) nemohou nic ubrat na kvalitě předložené práce.

Ze všech výše uvedených důvodů doporučuji hodnotit práci Jiřího Nováka jako **výbornou**.

V Praze 15. 6. 2012